

Leo Rosten (1908 – 1997): Pan Kaplan má stále třídu rád (1976)

I.text:

Literárněhistorický kontext: Místo autora ve světové i národní literatuře i v tvorbě své doby.

Interpretace: Literární druh – Žánr / Kompozice / Doba a místo / Hlavní postavy a jejich charakteristika /

Námět a témata;

Jazykové, stylistické a kompoziční zvláštnosti;

Údaje o autorovi ve vztahu k dílu / Kulturní souvislosti / Váš vlastní názor.

Třída zírala na tabuli, kam přibyla dvojice

PLOT

PLOD

„Jistě tato podstatná jména znáte, jde však o to, abyste je dovedli správně použít. Chce to někdo zkusit?“

Přihlásila se slečna Mitnicková. „Se stromu spadl plod a...“

„Co dělal plot na stromu?“ zamračil se pan Trabish.

„On... tam rostl,“ řekla slečna Mitnicková.

„Plot? Nikdy,“ řekl pan Trabish.

„Pozor, pane Trabishi,“ přispěchal slečně na pomoc pan profesor. „Slečna Mitnicková mluví o části rostliny, která –“

Pan Trabish se zakabonil ještě víc. „Ona myslí plot, co je *živej* plot?“

„Jistěže myslím *živý* plod,“ zachvěla se slečna Mitnicková.

Pan Trabish řekl: „Ale *živej* plot nemůže spadnout.“

„Jak to, še nemůže?“ vložil se do sporu pan Feigenbaum. „Když dosrá, spadne.“

„Živej plot spadne, jen dyš ho číháte nůzkama,“ odpověděl pan Trabish.

„Trabish, vy číháte jabka nůzkama?“ podivil se pan Kaplan.

„Sem cvok?“ opáčil pan Trabish. „Co sem mícháte jabka, Kaplan?“

„Jabka míchá Mitnick!“ pohodil hlavou pan Kaplan. „Vy mícháte nůžky.“

Profesor Parkhill chtěl všechno napravit, ale nakvašený pan Trabish ho nepustil ke slovu: „Já nejsem blebec, aby mně padal *živej* plot ze stromu! Mně nerostou na stromu ploty!“

„Slyšeli jste? *Ploty!*“ chytil se stébla pan profesor. „Pan Trabish mluví o plotech, kdežto slečna Mitnicková o plodech, ale v prvním pádu jednotného čísla je výslovnost obou slov stejná. Takové nedorozumění by bylo vyloučeno, kdyby se dorozumívali písemně!“ Pedagog znovu připomněl, jak důležité je znát pravopis, ale na panu Trabishovi bylo vidět, že jakýkoli písemný či jiný styk s ženou, která nerozumí plotům, pro něj nepřipadá v úvahu.

Kvalitní komunikace se neobejde bez smysluplného **obohacování** soustavy jazykových prostředků. K dispozici jsou následující **způsoby**:

1. Používání slov spojených významem nebo formou; jsou to:

a) Synonyma;

b) Homonyma;

c) Antonyma;

2. Tvorba víceslovných pojmenování;

3. Užití lexému v přeneseném (poněkud posunutém) významu:

a) Metafory;

b) Metonymie;

c) Ironie;

4. Rozšiřování a úžení významu;

5. Přejímání slov z jiných jazyků;

6. Tvoření nových slov: odvozování, skládání, zkracování.

2.text:

Funkční styl, žánr, obsah, charakteristika pravděpodobného autora a cílové skupiny čtenářů, jazykové prostředky.

K některým uvedeným způsobům obohacování slovní zásoby uveďte po jednom či dvou příkladech. Zaměřte se na jevy ze současné, aktuální češtiny.